Ulkomaantoimitus
Esimies: Jenni Virtanen
hs.ulkomaat@hs.fi +358 9 122 4004

•Toimitussihteeri: Antti Tiainen
•Ulkoasu: Krista Kajuutti, Heli Koskela
•Kuvatoimittaja: Juha-Pekka Laitinen

ULKOMAAT

Saksa: Reinin laakson avolouhokset ja viereiset hiilivoimalat ovat Euroopan suurin hiilidioksidipäästöjen lähde

Saksan ilmasto-politiikan musta piste

Ilmastoaktivistit vaativat Saksaa luopumaan ruskohiilen käytöstä istumalla ruskohiilijunien kiskoille.

Anna-Liina Kauhanen HS
Hochneukirch

AVOLOUHOKSEN mittakaavaa on vaikea hahmottaa. Tuo syvällä louhoksen pohjalla hitaasti etenevä pikkuruinen piste on kuorma-auto, sanoo ilmastoaktivisti **Michael Friedrich** ja ojentaa kiikareita. ”Ja vain tuo musta rantu on ruskohiiltä.”

Garzweilerin ruskohiililouhoksen jättiläiskaivureita suurempia kaivureita tuskin tarvitaan maankamaralla. Jätit siirtävät vuorokaudessa satojatuhansia tonneja maa-ainesta saadakseen satojen metrien syvyydestä esiin kaistaleen ruskohiiltä.

Ruskohiili on nuorta kivihiiltä – ja kaikin puolin ongelmallista energianlähteenä.

”Se, miten energiatehotonta ruskohiili on, vain korostaa sitä, miten kammottavat sen hiilidioksidipäästöt ovat. Energiatehottomampaa ja haitallisempaa ilmastolle olisi vain turve”, Friedrich sanoo.

KOLME neljäsosaa Saksan ruskohiilestä louhitaan Reininmaalla kolmiossa, jonka kulmina ovat Aachenin, Kölnin ja Mönchengladbachin kaupungit.

Kolmion sisään jäävät saksalaisen RWE-energiayhtiön Garzweilerin, Hambachin ja Indenin valtavat ruskohiiliavolouhokset, joista louhitaan vuosittain sata miljoonaa tonnia ruskohiiltä.

Louhokset ja niitä ympäröivät ruskohiilivoimalat ovat Euroopan suurin hiilidioksidipäästöjen lähde.

Garzweiler ei ole edes ruskohiililouhoksista suurin, mutta sen koko mykistää.

Varsinaista louhosta on kymmeniä neliökilometrejä. Louhos on jatkuvasti pienessä liikkeessä, kun toista reunaa kaivetaan auki ja toista täytetään. Siirtyessään kohti länttä louhos syö tieltään niin metsät kuin kirkot ja kylätkin. Kylät louhoksen kasvusuunnasta on jo tyhjennetty. Talot ja maat on ostettu kovaan hintaan.

Hambacher Forst, 12 000 vuotta vanha ja noin 4 000 hehtaarin kokoinen tammi- ja valkopyökkimetsä, on 40 viime vuoden aikana kutistunut kymmenesosaan, kun sitä on hakattu ruskohiililouhosten liikkeen alta.

”Maailmanlopun maisema. Kauheaa, mutta jotenkin kaunista”, huokaa aktivisti **Bina Friedrich**.

”Kuollutta maata, tuhottua luontoa”, sanoo toinen aktivisti **Margitta Richter** hiljaa.

LOUHOKSEN jyrkälle penkereelle on rakennettu näköalatasanne, jonne lähikylien nuoret ajavat isopyöräisillä avolava-autoillaan ja moottoripyörillään istumaan iltaa.

Michael ja Bina Friedrich ovat pysäköineet näköalatasanteelle vanhan pakettiautonsa ja pystyttäneet auton viereen telttakatoksen. Katoksessa pitkän pöydän ääressä istuu joukko ilmastoaktivisteja. He osallistuvat linnuntietä kuuden kilometrin päässä järjestettävään Ende Gelände- eli vapaasti käännettynä Tarinan loppu -nimiseen ilmastoleiriin.

Ende Geländen sirkustelttojen täplittämä valtava ja tehokkaasti organisoitu leiri Erkelenzin pikkukaupungin kupeessa on koonnut elokuun viimeisille viikoille yhteen yli 2 000 ilmastoaktivistia eri puolilta maailmaa.

Reininmaan ruskohiilikolmiossa on viime viikkoina ollut monia muitakin ympäristöjärjestöjen ilmastotempauksia, mutta Ende Geländen ilmastoleiri on niille, jotka ovat valmiita kansalaistottelemattomuuteen ja louhoksille tunkeutumiseen.

Näköalatasanteen telttakatoksella istuu kuitenkin porukkaa, joka jättää varsinaisen toiminnan muille. ”No, ehkä vähän nuoremmille”, Bina Friedrich sanoo. Margitte Richerin puoliso tosin on mukana katkaisemassa hiilijunien kulkua, samoin 23-vuotias tytär.

”Olen hieman huolissani, pakko myöntää. Mutta kun on mukana tällaisessa vastustamisessa, käy läpi ristiriitaisia tunteita”, Richter sanoo.

”On käsiteltävä huolta ja syyllisyydentunteita: miten toimia oikein ilmastonmuutoksen estämiseksi, ja missä kulkevat omat rajat siinä, mitä voi tehdä?”

Richter haluaa tulla paikalle tukemaan nuorempia mielenosoittajia. ”Tällainen valkotukkainen nainen ehkä saa myös poliiseilta hieman kunnioitusta. Ehkeivät poliisien otteet ole niin kovia, kun olemme paikalla. Ja ainakin olen auttamassa vahingoittuneita.”

ENDE GELÄNDEN ilmastoaktivistit haluavat huomiota Saksan ristiriitaiselle ilmastopolitiikalle. He vaativat Saksaa luopumaan ruskohiilen käytöstä istumalla ruskohiilijunien kiskoille.

Vaikka leiri on lähellä avolouhoksia, jalkapatikassa välimatkat ovat pitkiä. Valkoisiin kertakäyttöhaalareihin pukeutuneet aktivistit marssivat yhtä joukkoa ja usein käsi kädessä: ensin maantienlaitoja ja sitten pitkin sänkipeltoja ja jättömaita kohti voimaloiden ja louhoksia. Laulu raikaa.

Usein matka tosin tyssää poliisin piiritysrenkaaseen. Ilmastoleiri työllistää kaikkiaan tuhat poliisia. Nyt poliisiautojoa on kymmenkunta ja ilmassa hyrrää helikopteri.

Ende Geländen aktivistien queer-feministinen ryhmä on jumissa poliisin tiesululla. Siksi satakunta mielenosoittajaa on istuskellut jo tuntikausia maantiellä Hochneukirchenin risteyksessä.

”Olen mukana, koska ilmastonmuutos on kaikkia niin perinpohjaisesti koskeva ongelma”, sanoo belgialainen **Sasha**.

”Ei voi olla niin, että koska olen feministi, minulla ei ole aikaa taistella ilmastonmuutosta vastaan. Ympäristöliike on hyvin tärkeässä vaiheessa. Se tuo nyt monin tavoin esiin sen, miten eri teemat kytkeytyvät toisiinsa. Aito huoli ilmastonmuutoksesta laventaa ympäristöliikettä ja tuo mukaan uusia toimijoita.”

Illansuussa osa päivänsä risteyksessä viettäneistä alkaa palailla leiriin. Muista ryhmistä osa on päässyt kuitenkin perille.

”Kymmeniä mielenosoittajia istui yhdeksän tuntia raiteilla”, kertoo Ende Gelände -yhteisön tiedottaja **Insa Vries** ilmastoleirissä. ”Neurathin ruskohiilivoimala joutui laskemaan tehoja. Hiilijunat vievät kymmenen minuutin välein lastinsa voimalaan, ja koska rata oli poikki yhdeksän tuntia, jäi yli 50 lastia saapumatta.”

GARZWEILERIN louhos avattiin 1980-luvun alussa. Siksi voisi kai kysyä, eivätkö aktivistit ole myöhässä.

”Sosiaaliset liikkeet etenevät ja muuttavat muotoaan. Tämä liike on osa jatkumoa”, Michael Friedrich sanoo ja katselee, kuinka louhoksen työkoneisiin syttyy valoja illan pimetessä.

Kun kääntää päätään vastakkaiseen suuntaan, näkee, miten ihan naapurissa taivasta kurkottelevat RWE:n tuulivoimalat.

”Energiaa – ja rahaa – tehdään aina niillä keinoilla kuin voi ja saa.”

Friedrichin pariskunnan omat juuret ovat Saksan ydinvoimanvastaisessa liikkeessä. ”Nykyisen ilmastoliikkeen toimintatavat suurissa mielenosoituksissa ovat ydinvoimaa vastustavan liikkeen perintöä”, Bina Friedrich sanoo.

”Saksan energiakäänne ei johdu sattumasta tai Fukushiman ydinvoimalaonnettomuudesta, vaan se on myös vuosikymmenten poliittisen painostuksen tulosta”, Michael Friedrich kertoo.

”Jos liittokansleri **Angela Merkel** ei olisi toiminut, ydinvoiman vastustus Saksassa olisi Fukushiman jälkeen kasvanut sellaisiin mittoihin, että sillä olisi ollut kovat poliittiset seuraukset.”

PÄÄTÖS luopua rusko- ja kivihiilestä ei ole edes poliittisesti riski näinä aikoina, kun Yhdysvaltain presidentin **Donald Trumpin** irtaantuminen kansainvälisistä ilmastositoumuksista järkyttää monia, Friedrich sanoo.

”Kyse on globaaleista konserneista, jotka haluavat vain tienata. Poliittisilla päätöksillä voi estää niitä avaamasta seuraavan louhoksen ja tehdä sen päätöksen vielä kansalaisten enemmistön tukemana.”

”Ilmastonmuutos on kaikkia koskeva ongelma.”
Belgialainen aktivisti Sasha

KAVEH ROSTAMKHANI

Ilmastoaktivistit Michael Friedrich (toinen vas.), Bina Friedrich, Margitta Richter (selin), Carolin Blauth ja David Angermann osallistuivat viikonvaihteessa Garzweilerin ruskohiiliavolouhoksen sulkemista vaativaan ilmastoaktivistien leiriin ja mielenilmauksiin. Ilmastoleiriltä Garzweilerin louhoksen näköalapaikalle pyöräilivät myös Ulrike ja Stefan Hiltawsky telttakatoksessa pöydän päässä seisovan poikansa Peterin kanssa.

Ende Gelände -mielenosoituksen aktivisteilla on mukanaan heinillä täytetty pussi, jota voi pitää kilpenä, jos yrittää tunkeutua poliisiketjun läpi – tai tyynynä, kun istuu valtaamassa hiilijunien kiskoja.

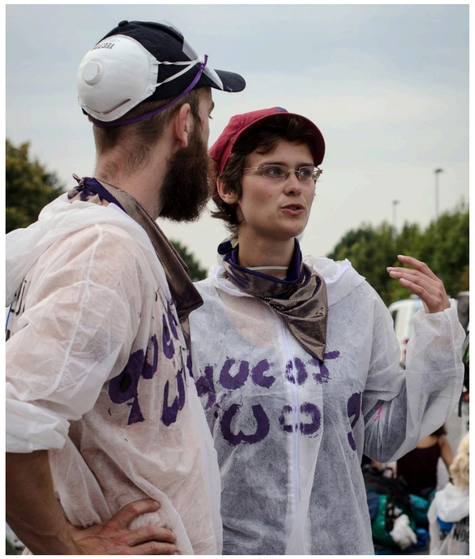

Belgialainen Sasha osallistui ilmastoprotestiin queer-feministisessä ryhmässä. ”Ilmastoliike kerää riveihinsä paljon erilaisia ihmisiä eri viiteryhmistä. Yhteistä on solidaarisuus muita kohtaan.”

Karttakeskus, TK/HS

Kommentti

Anna-Liina Kauhanen
anna-liina.kauhanen@hs.fi

Energiakäänne viekin väärään suuntaan

SAKSAN ilmasto- ja energiapolitiikan linja on viime vuodet kulkenut aikamoista siksakkia, vaikka liittokansleri **Angela Merkel** mielellään esiintyy kansainvälisillä areenoilla suurena ilmastopoliitikkona.

Totuus kuitenkin on, että vaikka Saksa yhtenä päivänä puolustaa näyttävästi kansainvälisiä ilmastositoumuksia ja Pariisin ilmastosopimusta, seuraavana päivänä se on jo lisäämässä fossiilisten polttoaineiden käyttöä omassa energiantuotannossaan.

RUSKOHIILI on saksalaisille kotimainen energianlähde. Vaikka suunnan pitäisi olla päinvastainen, Saksassa hiilen käyttö on viime vuosina lisääntynyt ja neljännes maan sähköstä tuotetaan ruskohiilellä. Uusiutuvan energian osuus on yhtä suuri.

Osa on sitä mieltä, että painetta hiilen käyttöön on lisännyt Saksan päätös luopua ydinvoimasta.

Ydinvoiman vastustajat saivat vuonna 2012 haluamansa, kun Merkel nopeutti Fukushiman ydinvoimalaonnettomuuden jälkeen tahtia, jolla Saksa luopuu ydinvoimasta.

On kuitenkin niin, että hiilellä on korvattu pääosin kaasua, ei ydinvoimaa.

Syntipukkia on haettu myös EU:n energiamarkkinan ongelmista ja markkinat sotkevista kansallisista energiatuista. Tässäkään Saksa ei ole syytön.

ITÄ P1

ITÄ P1